



“บริการห้องสมุดยุคดิจิทัลอย่างไร  
...ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์”

กฎหมายลิขสิทธิ์กับบริการของ  
ห้องสมุดยุคดิจิทัล

ดร.สุพจน์ รัตนพันธ์

ผู้แทนสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย

กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการลิขสิทธิ์  
กระทรวงพาณิชย์

ภาพรวมการอ่าน

ผู้สร้างสรรค์ เจ้าของลิขสิทธิ์

ห้องสมุดการบริการสารสนเทศ

ภาพรวมปัญหา ลิขสิทธิ์

แนวทางแก้ไข

# การอ่าน

**อดีต** “คนไทยอ่านหนังสือ 8 บรรทัด”

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำรวจการอ่านของประชากร ปี 2561

คนไทยอ่านและใช้เวลาอ่านนานขึ้น

คนไทย อายุ 6 ปีขึ้นไป อ่านหนังสือเฉลี่ย 80 นาทีต่อวัน

คนไทยอ่านหนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 78.8% หรือ 49.7 ล้านคน

## มูลค่าของอุตสาหกรรมหนังสือ

จำนวนเฉลี่ยการอ่านจะเพิ่มมากขึ้น

มูลค่าของอุตสาหกรรมหนังสือลดลง

อดีตอุตสาหกรรมหนังสือ เคยมีมูลค่า 30,000 ล้านบาท

ปัจจุบันอยู่ที่ 10,000 ล้านบาทเท่านั้น

“ผู้สร้างสรรค์ผลงาน จำนวนและปริมาณงาน แนวโน้มลดลงทุกปี”

## ข้อมูลหนังสือใหม่ ตาม ISBN

	2559	2560	2561	2562	2563	2564 (Jan-July)
book	20,629	17,749	9,583	17,771	15,987	8,600
E-book	1,375	1,526	548	1,764	1,862	1,458

### หมวดหนังสือ

นวนิยาย/วรรณกรรมแปล  $3967+3650+598+1077+1404+1040 = 8,751$

นวนิยายวรรณกรรมไทย  $1430+2701+2032+1081 = 7,244$

คู่มือเรียนแบบเรียน  $2239+1820+764+2094+1646+501 = 9,064$

วัฒนธรรม ประเพณี  $1091+982++35+76+52+25 = 2,261$

ศิลปะ  $1002++827+81+128+118+74 = 2,230$



# Creator & Content

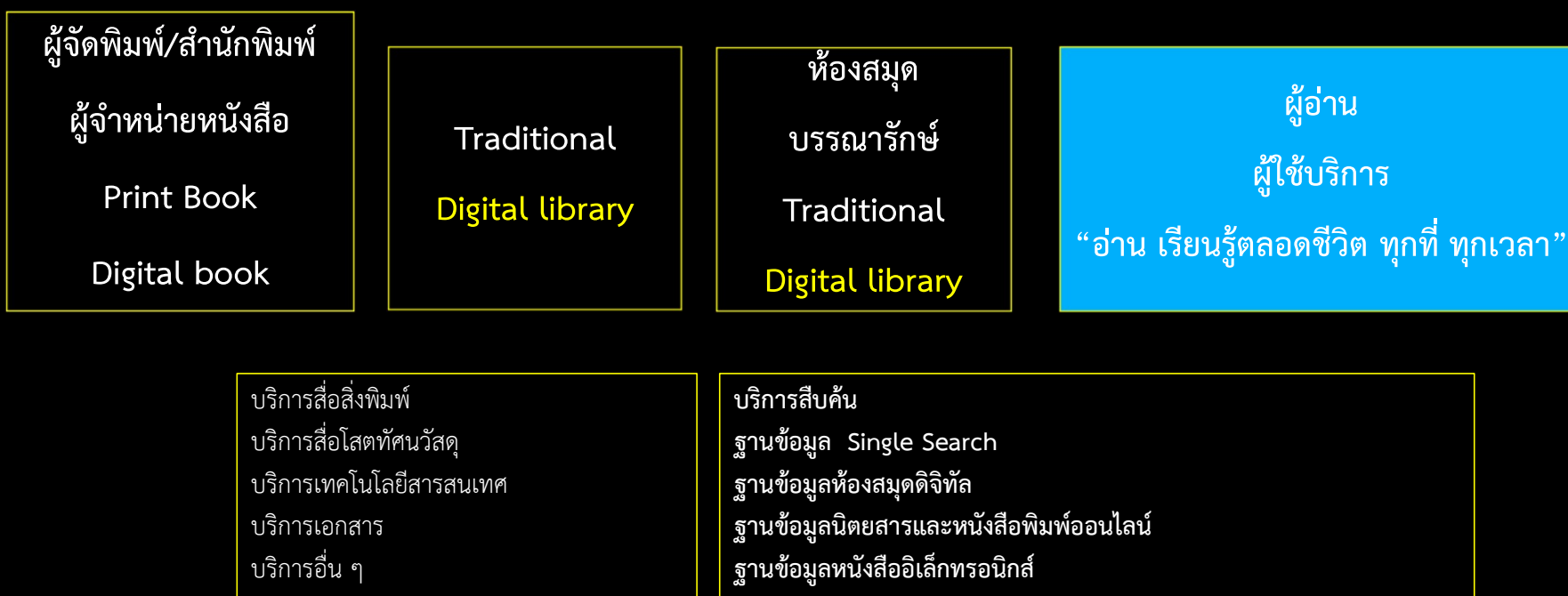
---

การสร้างสรรคผลงาน หนังสือ/Content 1 เล่ม

“ความคิด ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ จากประสบการณ์ทั้งชีวิต กลั่น ร้อย เรียงมาเป็นผลงาน”

- สำนักพิมพ์
- ผู้เขียน
- นักวาดภาพประกอบ
- บรรณาธิการ
- พิสูจน์อักษร
- ผู้แปล
- ผู้จำหน่าย

# สำนักพิมพ์ ห้องสมุด กับ การให้บริการผู้อ่าน



“Smart Library” เป็นแหล่งภูมิปัญญา ที่มีความทันสมัย และสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อการบริการที่เป็นเลิศ



## ลิขสิทธิ์: Copyright

- + ลิขสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ริเริ่ม โดยการ ใช้สติปัญญาความรู้ ความสามารถ และ ความวิริยะอุตสาหะ ของตนเองในการ สร้างสรรค์ โดยไม่ลอกเลียนงาน ของผู้อื่น โดยงานที่สร้างสรรค์ต้องเป็นงานตาม ประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง โดย ผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่ สร้างสรรค์โดยไม่ต้องจดทะเบียน
- + การจดทะเบียนลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ในการ ประชาสัมพันธ์ผลงาน และการบริหาร จัดการสิทธิ

Literary Work





วรรณกรรม  
วรรณกรรม

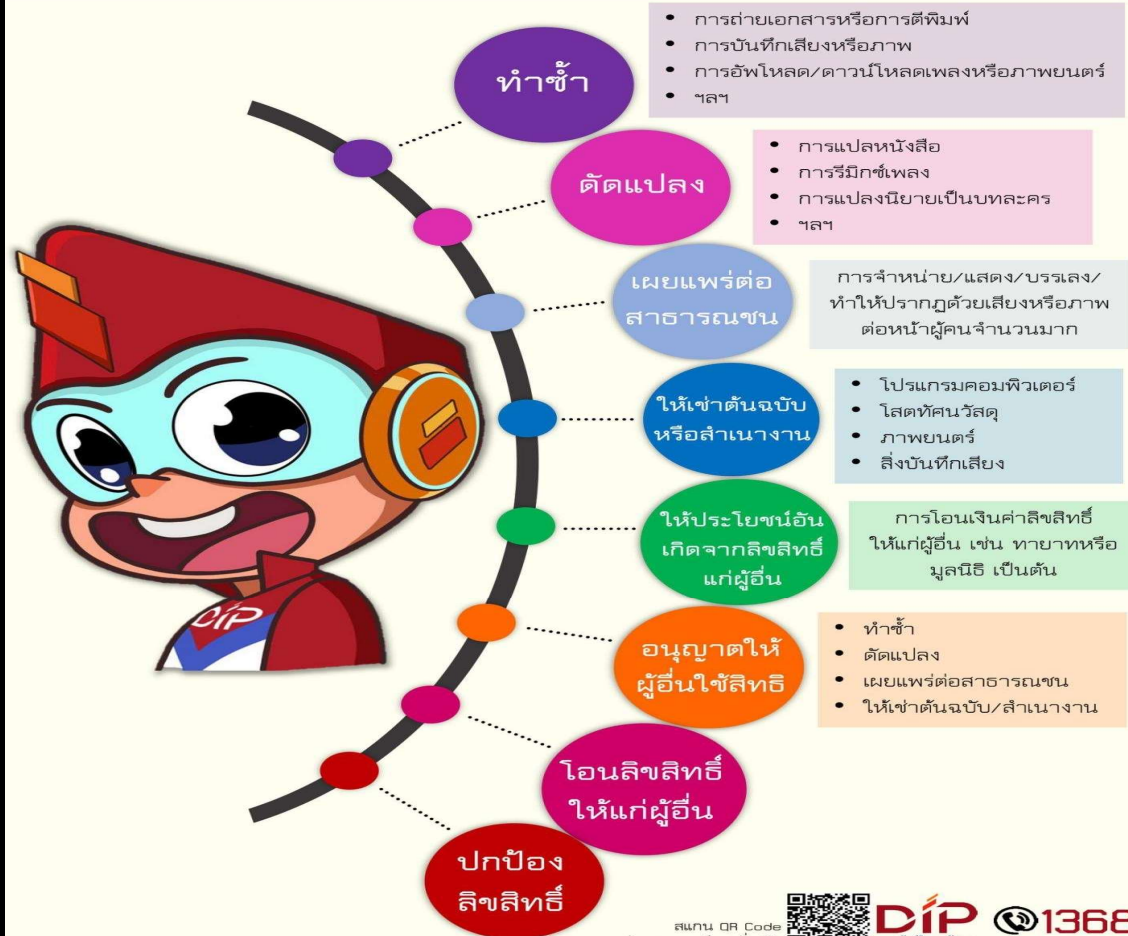
งานนิพนธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้น  
หนังสือ สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์  
จุลสาร/วารสาร  
สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์  
E-Book  
คำปราศรัย  
สุนทรพจน์  
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ คำสั่ง  
หรือชุดคำสั่ง ซอฟต์แวร์  
คอมพิวเตอร์

CLOUD  
SERVER  
PLATFORM

Content  
หนังสือ สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์  
จุลสาร/วารสาร  
ภาพ-เสียง  
eBooks  
e-Magazines & e-Newspapers  
Articles  
Multimedia  
Audio Book  
Podcast  
Database

ผู้ใช้บริการ  
ผู้อ่าน

# สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์มีอะไรบ้าง?



สแกน QR Code  
อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม



กรมทรัพย์สินทางปัญญา สายด่วนกรมทรัพย์สินทางปัญญา

# อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ + 50 ปี



## บทกำหนดโทษ

ผู้ใดกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 27 (ทำซ้ำ, ดัดแปลง, เผยแพร่ ต่อสาธารณชนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์) ต้องระวางโทษ ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท (มาตรา 69)



## ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ของห้องสมุด

ถึงแม้จะมีบทข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ของห้องสมุด แต่ข้อยกเว้นนั้นต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของสิทธิเกินสมควร ตามมาตรา 32 และ 34

มาตรา 32: การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของสิทธิเกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา 34: การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากการทำซ้ำนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรและได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น
- (2) การทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือการศึกษา

# ปัญหา

## ผู้สร้างสรรค์ผลิต Content

- Print book
- E-book
- (Format-PDF,EPUB)
- Audiobook
  
- Podcast
- Series
- ไลต์ที่ศนูปรกร์
- สารสนเทศ
- database

Platform  
Cloud/Server  
เฉพาะแต่ละแพลตฟอร์ม  
Security/DRM/Fee/Copyright/Log in/User  
“landing page”  
ซื้อ Platform – ไม่ซื้อ Contents\*

Content  
จำนวนหนังสือ  
ความหลากหลาย  
หมวดหนังสือ  
แหล่งขายหนังสือ\*  
แหล่งขาย Content\*  
Platform\*

ห้องสมุดดิจิทัล  
ระบบการให้บริการ  
พื้นที่บริการ  
Onsite/On cloud  
Smart Library  
“Self Service”  
“Human-less”  
“Touchless service” ไม่ต้องสัมผัส  
Autonomous-ทำทุกอย่างได้ด้วยตนเอง

ผู้ใช้บริการ  
Member/Non-Member  
จำนวนคน  
ผู้อ่าน

“การละเมิดลิขสิทธิ์”

## Notice and Takedown

“เมื่อเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์”

“Notice and takedown

การละเมิดลิขสิทธิ์บนห้องสมุดดิจิทัล หรือ ระบบออนไลน์ ได้สร้างความเสียหายและ  
บั่นทอนอุตสาหกรรมหนังสือ ที่เป็นแหล่งกำเนิดอาหารสมอง อย่างมากมายมหาศาล

ผู้สร้างสรรค์ที่เป็น “เจ้าของลิขสิทธิ์” ใน Digital Content ทุกรูปแบบ  
ทั้ง หนังสือ print book, e-book, audio book, คอนเทนต์ ภาพยนตร์, เพลง etc.

ถูกละเมิดลิขสิทธิ์จากการ “ทำซ้ำ” หรือ “เผยแพร่”

และ ดัดแปลง ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

## “Notice and Takedown”

การละเมิดลิขสิทธิ์บน e-library ต้องถูกระงับได้อย่างรวดเร็ว

ร่างและเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่..) พ.ศ. .. ฉบับรับฟังความคิดเห็น

แก้ไขในส่วนสำคัญ โดยเฉพาะการจำกัดความรับผิดของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP Safe Harbor)

และแนวทางในการส่งหนังสือแจ้งเตือนการละเมิดลิขสิทธิ์ไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และการนำ

ข้อมูลที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์

หรือที่เรียกกันว่าระบบ “Notice and Takedown” โดยไม่ต้องผ่านการยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งแตกต่าง

จากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

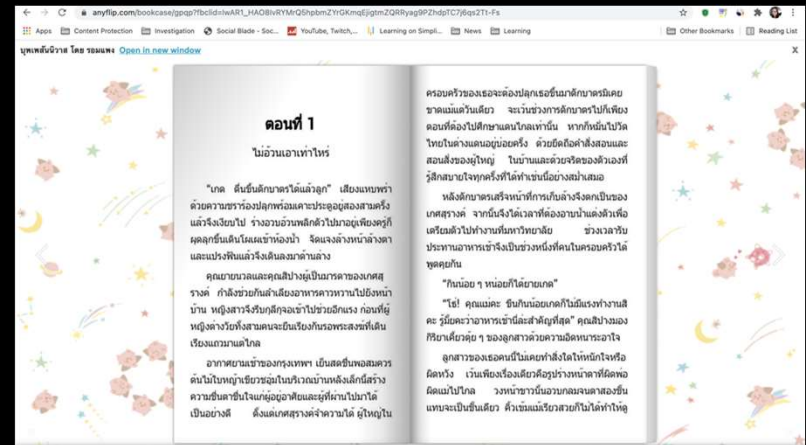


## กรณีศึกษา

- การละเมิดลิขสิทธิ์ของห้องสมุดบางแห่ง
- แนวทางส่งเสริมการอ่าน

# การละเมิดลิขสิทธิ์ของห้องสมุดบางแห่ง และแนวทางส่งเสริมการอ่าน

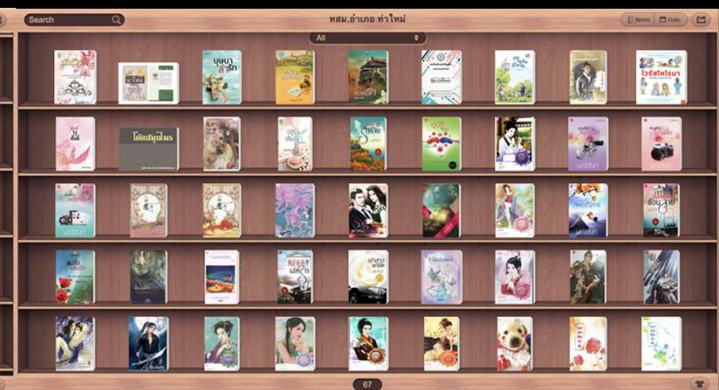
เว็บไซต์หลัก คือเว็บไซต์ของสำนักงานจังหวัด xxxx ซึ่งมีผู้เข้าชมเว็บไซต์ประมาณวันละ 13,700 คน เว็บไซต์ดังกล่าวมีการให้บริการห้องสมุดโดยใช้ชื่อว่า ห้องสมุด xxxx รวมถึงยังมีห้องสมุดอื่นๆอีก เช่น ห้องสมุด“xxxx” xxxx, yyy, zzz ที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงหนังสือในห้องสมุดเปิดให้บริการได้ **โดยไม่ต้อง log-in เพื่อยืนยันตัวตน** โดยหนังสือที่นำมาเปิดให้บริการไม่ได้รับอนุญาตในการตัดแปลง และเผยแพร่สู่สาธารณะชนจากเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด



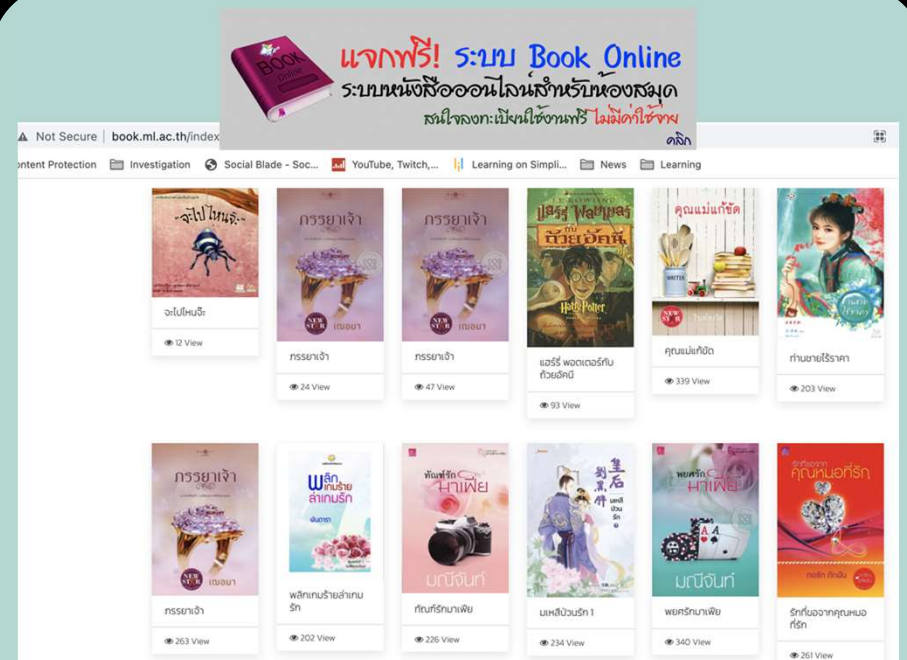
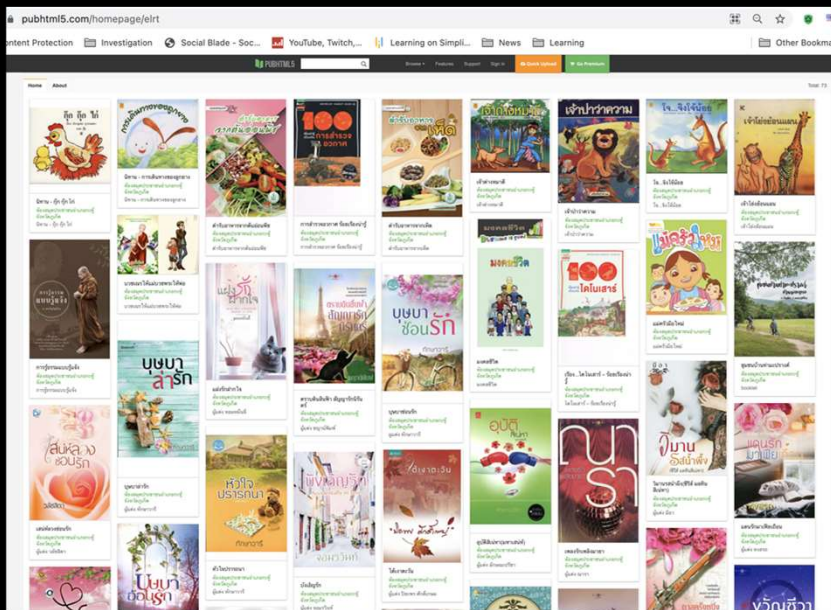
# การละเมิดลิขสิทธิ์ของห้องสมุด xxxx และแนวทางส่งเสริมการอ่าน



- 198 เล่ม
- 292 เล่ม
- 108 เล่ม
- 67 เล่ม
- 113 เล่ม
- 85 เล่ม
- 63 เล่ม
- 926 เล่ม



# การละเมิดลิขสิทธิ์ของห้องสมุด xxx และแนวทางส่งเสริมการอ่าน



จำนวนห้องสมุด xxx ที่ใช้บริการระบบ Book Online มีจำนวน 300 แห่ง  
ที่ได้รับการอนุมัติสิทธิใช้งาน

## แนวทางแก้ไข

การใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม Fair Use “ซื้อ ขาย ใช้ประโยชน์  
บริการผู้อ่าน ภายใต้ กฎหมายลิขสิทธิ์ Notice & Take down  
Policy - ซื้อ Platform – ไม่ซื้อ Contents\*

Infra Structure - Ecosystem\*

- Book data
- Platform (DRM/Rights/Systems)